

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ РИБОПРОМИСЛОВИЙ КОЛЕДЖ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії
Л.М.Бурдюжа

Рішення засідання приймальної
комісії, протокол

№ 09 від «09» квітня 2020 р.

ПРОГРАМА
вступного випробування з української мови та літератури
на основі
повної загальної середньої освіти

Розглянуто й ухвалено на засіданні
ЦМК гуманітарних дисциплін
Протокол № 9 від 08 квітня 2020 р.
Голова ЦМК *Н.С.Корецька*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного випробування з української мови та літератури на основі повної загальної середньої освіти містить вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учасників випробування з цього навчального предмета, а також конкретизує, що повинен знати та вміти учасник в межах визначених тематичних розділів.

Українська мова - державна мова України. Як навчальний предмет українська мова виконує важливі освітні функції. Головна функція рідної мови полягає в тому, що вона є засобом спілкування, пізнання культурних цінностей. Як форма вияву національної й особистісної свідомості вона є засобом самопізнання, саморозвитку і самореалізації людини. Вільне володіння рідною мовою забезпечує реалізацію творчих можливостей людини в усіх сферах життя. Українська література як навчальний предмет сприяє збагаченню внутрішнього світу молодій людини, розвитку творчих здібностей, особистісному формуванню як громадянина, який має активну життєву позицію, що виявляється у любові до України, свого народу, рідної мови.

Мета програми - спрямувати підготовку вступників для вступних випробувань з української мови та літератури.

Програма з української мови передбачає теоретичну підготовку вступників: знання звукового складу мови, лексичного багатства, частин мови, синтаксису простого та складного речення, а також практичну: визначення співвідношення звуків і букв і наголос у словах, удосконалення навичок правопису, розрізнення багатозначних слів і омонімів, типів переносного значення слова, удосконалювання навичок відмінювання іменних частин; визначення видів односкладних, складних речень (підрядних, сурядних, безсполучникових, змішаного типу) та вживання розділових знаків.

Програма з української літератури передбачає ознайомлення з творчістю визнаних митців, з тими високохудожніми творами, які репрезентують різні етапи літературного процесу, культурно-літературні традиції.

Програма для вступного випробування розроблена на підставі чинних програм з української мови та української літератури для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів (наказ Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407), а також програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури, здобутих на основі повної загальної середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.06.2018 № 696).

Матеріал програми з української мови розподілено за розділами: «Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія», «Лексика. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика» та «Розвиток

мовлення». У блоці «Українська література» наведено перелік літературних творів, які виносяться на вступне випробування.

Вступне випробування з дисципліни «Українська мова та література» для вступників, які вступають для здобуття освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти, проводиться в письмовій формі (тести).

Програма складається із пояснювальної записки, змісту дисципліни, методичних рекомендацій щодо проведення, рекомендованої літератури та додатків (бланк оцінювального листа та еталони відповідей). Результати вступних випробувань для вступників, які вступають на основі повної загальної середньої освіти, оцінюються за 200-бальною шкалою. Критерії оцінювання знань та вмінь вступників подаються в методичних рекомендаціях щодо проведення вступних випробувань з української мови.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Українська мова

Абітурієнти повинні:

- **знати** зміст мовних понять і термінів;
- **розпізнавати** мовні явища й закономірності;
- **групувати** і класифікувати вивчені мовні явища;
- **визначати** істотні ознаки мовних явищ;
- **розуміти** значення й особливості функціонування мовних одиниць;
- **установлювати** причинно-наслідкові зв'язки мовних явищ;
- **застосовувати** знання з фонетики, лексики, фразеології, морфеміки, словотвору, морфології, синтаксису та лінгвістики тексту в практичних ситуаціях;
- **розуміти** фактичний зміст, причинно-наслідкові зв'язки, тему, основну думку та виразально-зображувальні засоби прочитаного тексту;
- **оцінювати** мовлення з погляду дотримання основних орфоепічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних норм української мови;
- **оцінювати** письмові висловлювання з погляду мовного оформлення й ефективності досягнення поставлених комунікативних завдань;
- **відрізняти** випадки правильного використання мовних засобів від помилкових;
- **створювати** власні висловлення, чітко формулюючи тезу, наводячи переконливі аргументи, використовуючи доречні приклади, логічно й послідовно викладаючи думки та формулюючи відповідні висновки;
- **використовувати** різноманітні виразальні засоби, граматичні конструкції, лексичне і фразеологічне багатство української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування;
- **оформлювати** письмове мовлення відповідно до орфографічних, граматичних і пунктуаційних норм української мови.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «Українська мова»

Назва розділу	Зміст мовного матеріалу
1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія	Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення йо, ьо. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з

	рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та нн у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови.
2. Лексикологія. Фразеологія	Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.
3. Будова слова. Словотвір	Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.
4. Морфологія 4.1. Іменник	Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно і под.).
4.2. Прикметник	Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників
4.3. Числівник	Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.
4.4. Займенник	Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників.
4.5. Дієслово	Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. способи дієслів; відрізняти правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

	Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.
4.6. Прислівник	Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.
4.7. Службові частини мови	Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників. Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови. Частка як службова частина мови. Правопис часток.
4.8. Вигук	Вигук як частина мови. Правопис вигуків.
5. Синтаксис	Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису.
5.1. Словосполучення	Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.
5.2. Речення	Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення).
5.2.1. Просте двоскладне речення	Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом та присудком. Тире між підметом і присудком.
5.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні	Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.
5.2.3. Односкладні речення	Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).
5.2.4. Просте ускладнене речення	Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки непоширені й

	поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.
5.2.5. Складне речення	Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.
5.2.5.1. Складносурядне речення	Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні.
5.2.5.2. Складнопідрядне, речення	Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.
5.2.5.3. Безсполучникове складне речення	Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.
5.2.5.4. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку	Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.
5.3. Способи відтворення чужого мовлення	Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки, в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.
6. Стилїстика	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції.
7. Розвиток мовлення	Види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне, мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки, тексту, зв'язність, комунікативність, членованість інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів.

Українська література

Абітурієнти повинні:

- **знати** особливості розвитку української літератури в різні історичні періоди;
- **знати** імена представників того чи іншого літературного періоду;
- **знати** авторів вивчених творів;
- **орієнтуватися** в основних стилєвих тенденціях літератури того чи іншого історичного періоду;
- **знати** основні літературні напрями, течії (угруповання, школи), їх представників;
- **розуміти** ідейні та мистецькі засади, що об'єднали представників того чи іншого угруповання або школи;
- **знати** основні відомості про життя й творчість письменників;

- **знати** зміст художніх творів, що увійшли до переліку;
- **ідентифікувати** героя, подію тощо за авторською характеристикою, назвою твору, фрагментом з твору;
- **визначати** місце й роль митця в літературному процесі доби;
- **знати** основні теоретико-літературні поняття, передбачені програмою;
- **уміти** визначати в запропонованих творах тропи, передбачені програмою;
- **аналізувати** літературний твір чи його уривок;
- **визначати** найхарактерніші ознаки літературних напрямів і течій;
- **визначати** найхарактерніші особливості літературного процесу певного періоду та ознаки індивідуального стилю митця;
- **порівнювати** літературні явища.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «Українська література»

Назва розділу	Зміст літературного матеріалу
1. Усна народна творчість	Загальна характеристика календарно-обрядових, суспільно-побутових і родинно-побутових пісень. Пісні Марусі Чурай. «Віють вітри, віють буйні», «Засвіт встали козаченьки». Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла» .
2. Давня українська література	«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги). «Слово про похід Ігорів». Григорій Сковорода. «De libertate», «Всякому місту — звичай і права...», «Бджола та Шершень».
3. Література кінця XVIII- початку XX ст.	Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка». Тарас Шевченко. «Катерина», «Кавказ», «Сон («У всякого своя доля»)), «І мертвим, і живим, і ненарожденним... », «Заповіт». Пантелеймон Куліш. «Чорна рада». Іван Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я». Панас Мирний. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» (1,4 частини). Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля». Іван Франко. «Захар Беркут», «Чого являєшся мені у сні?...», «Мойсей».
4. Література XX ст.	Михайло Коцюбинський. « Тіні забутих предків», «Intermezzo». Василь Стефаник «Камінний хрест». Ольга Кобилянська. «Valse mélancolique». Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня». Микола Вороний. «Блакитна Панна». Олександр Олесь. «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скутий!..». Павло Тичина. «Пам'яті тридцяти», «Ви знаєте, як липа

	шелестить... », «О панно Інно...». Максим Рильський. «У теплі дні збирання винограду...». Микола Хвильовий. «Я (Романтика)». Володимир Сосюра. «Любіть Україну!». Валер'ян Підмогильний «Місто». Юрій Яновський. «Майстер корабля». Остап Вишня. «Моя автобіографія», «Сом». Микола Куліш. «Мина Мазайло». Богдан-Ігор Антонич. «Різдво». Олександр Довженко. «Зачарована Десна». Андрій Малишко. «Пісня про рушник». Василь Симоненко. «Ти знаєш, що ти - людина?», «Задивляюсь у твої зіниці...», «Лебеді материнства». Василь Голобородько. «Наша мова». Олесь Гончар. «Модри Камень». Григор Тютюнник. «Три зозулі з поклоном». Василь Стус. «Господи, гніву пречистого...». Іван Драч. «Балада про соняшник». Дмитро Павличко. «Два кольори». Ліна Костенко. «Страшні слова, коли вони мовчать...», «Маруся Чурай».
5. Твори українських письменників-емігрантів	Іван Багряний. «Тигролови». Євген Маланюк. «Уривок з поеми».
6. Сучасний літературний процес (кінець XX-початок XXI ст.)	Загальний огляд, основні тенденції. Постмодернізм, як літературне явище.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо проведення вступного випробування з української мови
на основі повної загальної середньої освіти
для здобуття освітньо-професійного ступеня
«фаховий молодший бакалавр»
у формі тестування

Вступне випробування у формі тестування проводяться для осіб, що визначені у **п.2 розділу IX Правил прийому 2020 року**.

Для проведення екзамену підготовлені екзаменаційні питання в кількості 51 тестового питання з української мови та літератури, що відповідають навчальним програмам загальноосвітніх навчальних закладів України.

Частина 1 містить завдання з української мови;

частина 2 – завдання з української літератури.

За кожен правильну відповідь на тестове завдання з 1 та 2 частини абітурієнт одержує 1 бал.

На виконання тесту з української мови і літератури відведено 180 хвилин.

Оцінка знань відбувається за 200 бальною системою, шляхом переведення кількості балів набраних під час виконання тестових завдань

Схема

**переведення балів, отриманих за виконання тесту,
у шкалу 100-200 балів оцінювання навчальних досягнень абітурієнтів**

Тестовий бал	Шкала 100-200	Тестовий бал	Шкала 100-200	Тестовий бал	Шкала 100-200	Тестовий бал	Шкала 100-200
0	100	20	130	40	152	60	172
1	101	21	132	41	153	61	174
2	102	22	133	42	154	62	175
3	102	23	134	43	155	63	176
4	102	24	135	44	156	64	178
5	103	25	137	45	157	65	179
6	105	26	138	46	158	66	181
7	106	27	139	47	159	67	182
8	108	28	140	48	160	68	184
9	110	29	141	49	161	69	186
10	112	30	142	50	162	70	188
11	115	31	143	51	163	71	190
12	117	32	144	52	164	72	192

13	119	33	145	53	165	73	194
14	120	34	146	54	166	74	197
15	122	35	147	55	167	75	199
16	124	36	149	56	168	76	200
17	126	37	150	57	169	77	200
18	127	38	151	58	170	78	200
19	129	39	151	59	171		

Тестові завдання з української мови та літератури є наступних форм:

- завдання з вибором однієї правильної відповіді;
- завдання на встановлення відповідності.

Мова

№ завдання	Кількість питань у завданні	Бали за одне завдання	Максимальна кількість балів
1-10	1	1	10
11-22	1	1	12
23-29	7	4	28
Разом			50

Література

№ завдання	Кількість питань у завданні	Бали за одне завдання	Максимальна кількість балів
1-20	1	1	20
23-29	7	4	28
Разом			28

Разом мова і література: 78 балів

Отже, максимальна кількість набраних балів може становити 78 балів.

Неправильна відповідь на кожне питання, наявність кількох варіантів оцінюється у 0 балів. виправлення чи інші форми самокорекції у 0,5 бала.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Авраменко О.М. Українська мова. Довідник. 1500 завдань у тестовій формі. 5-11 класи. – К. : Грамота, 2010.
2. Дудка О.О., Шевелева Л.А. Український правопис. Практикум. 5-11 класи. – К. : Гімназія, 2011.
3. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: Підручник (рівень стандарту). – К. : Генеза, 2010.
4. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. – К. : Вища школа, 2007.
5. Пентиліук М.І., Гайдаєнко І.В. Українська мова: Підручник. – К. : Освіта, 2009.
6. Юшук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. – К. : Освіта, 2007.
7. Українська література: міні-конспекти для підготовки до ЗНО / О.Авраменко, З.Тищенко. – К. : Грамота, 2019. – 176 с.
8. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі : I ч. / О.Авраменко, М.Блажко. – К. : Грамота, 2019. – 496 с.
9. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі : II ч. / О.Авраменко, М.Блажко. – К. : Грамота, 2019. – 144 с.
10. Український правопис. – К., 2019.

Додаткова

1. Дудка О.О., Шевелева Л.А. Українська мова. Комплексний довідник. 5-11 класи. – К. : Гімназія, 2011.
2. Новий довідник: Українська мова. Українська література. – К. : ТОВ «КАЗКА», 2008.
3. Орфографія української мови: просто про складне / Радченко І. – К. : Шкільний світ, 2008.
4. Плющ М.Я., Грипас Н.Я. Граматика української мови в таблицях: навчальний посібник. – К. : Вища школа. - 2004.

Інтернет-ресурси

1. <https://imzo.gov.ua/>
2. <https://mon.gov.ua/ua/tag/pidruchniki>
3. <https://samoosvita.top/dpa-2019-9-klas-ukrains-ka-mova>
4. <http://xn--80aafnzkiym.xn--j1amh/pdruchniki-y-posbniki/9>
5. <https://ru.osvita.ua/school/certification/card/50325/>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКИЙ МОРСЬКИЙ РИБОПРОМИСЛОВИЙ КОЛЕДЖ

Оцінювальний лист
для вступного випробування у формі тестування
з предмета «Українська мова та література»

_____ (прізвище, ім'я, по батькові вступника)

_____ (підпис вступника)

варіант № _____

Правильну відповідь у завданнях позначайте тільки так:

Неправильну відповідь можна виправити, замалювавши попередню позначку та поставивши нову:

Оберіть правильну відповідь:

Мова

№	а	б	в	г	№	а	б	в	г	д	№	1	2	3	4
1.					11.						23.				
2.					12.						24.				
3.					13.						25.				
4.					14.						26.				
5.					15.						27.				
6.					16.						28.				
7.					17.						29.				
8.					18.										
9.					19.										
10.					20.										
					21.										
					22.										

Література

№	а	б	в	г	д	№	а	б	в	г	д	№	1	2	3	4
1.						11.						21.				
2.						12.						22.				
3.						13.										
4.						14.										
5.						15.										
6.						16.										
7.						17.										
8.						18.										
9.						19.										
10.						20.										

Дата _____

За 51-бальною шкалою

За 200-ти бальною
шкалою

Екзаменатор _____

_____ (підпис)